BULALIM

Aşağıdaki hadisin merfu, mevkuf, maktû ve kavli, fiilî, takrîrî hadis çeşitlerinden hangisi ile adlandırılacağını bulunuz:

Abdullah b. Zübeyr diyor ki: "Aişe ve Esma kadar cömert kadın görmedim. Ancak her birinin cömertlikleri birbirinden farklı idi. Aişe biriktirir öyle infak ederdi. Esma ise bugünden yarına bir şey saklamazdı"

(Buhârî, el-Edebü'l-müfred, C 1, s.106.)

1.4. Maktû Hadis

Mümin olarak bir veya birkaç sahabi ile karşılaşmış kimselere **tâbiî** denir. Çoğulu **"tabiûn"**dur. Tabiûna nispet edilen söz ve fiillere ise **maktû hadis** adı verilir.[7]

Maktû hadise şöyle bir örnek verebiliriz:

عَنْ عَطَاءٍ، وَعُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَا : لَا يَؤُمُّ الْغُلَامُ قَبْلَ أَنْ يَحْتَلِمَ فِي الْفَرِيضَةِ وَلَا غَيْرِهَا

Tabiûn tabakasına mensup Atâ b. Ebî Rebâh ve Ömer b. Abdülaziz şöyle demişlerdir: "Büluğa ermemiş bir çocuk farz ve diğer namazlarda imamlık yapamaz."[8] Bu sözü söyleyen Atâ b. Ebî Rebah ve Ömer b. Abdülaziz tabiûn tabakasında oldukları için hadis maktû'dur.

6 Muvattâ, Salâtü'l-leyl, 3.
7 Suyûtî, Tedrîbü'r-Râvî, C 3, s. 127.
8 İbn Ebî Şeybe, el-Musannef, C 3, s. 206.

Yukarıda görüldüğü üzere Hz. Peygamber, sahabe ve tabiûna nispet edilen rivayetlerin her birine ortak bir kavram olarak "hadis" denmektedir. Bununla beraber onların bağlayıcılık değeri bir değildir.

Bir hadisin Resul-i Ekrem'den geldiği sabit olunca, o tüm Müslümanlar için bağlayıcıdır ve o hadisin gereği yapılır. İslam'da bu özellik Hz. Peygamber dışında hiç kimse için geçerli değildir. Bir sahabinin ictihad ve görüşleri ise genel kabule göre bağlayıcı değildir. Yani onu işiten bir müçtehidin ona uyması zorunlu değildir. Bununla birlikte sahabiler, vahyin inişine şahitlik ettikleri ve Hz. Peygamber'in öğretiminden geçtikleri için onların fikirleri göz ardı edilmez. Âlimlerin çoğunluğu tabiûnun ictihad ve görüşlerilerinin bağlayıcı olmadığını kabul ederler.

Hadisler rivayet eden ravi sayısına göre de farklı isimler alır. Bunlar mütevatir, meşhur ve âhad hadisler şeklinde sınıflandırılabilir. Şimdi bu hadis çeşitlerini sırasıyla görelim.

TAMAMLAYALIM

Kaynağına göre hadis çeşitlerini ve anlamlarını yazarak aşağıdaki kavram haritasını tamamlayınız.

